

عنوان مقاله:

جریان شناسی آرای مفسران در تفسیر آیات موبد علیت در جامعه: مطالعه موردی آیه ۳۲ زخرف

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های تفسیر تطبیقی، دوره 9، شماره 2 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

سیده هانیه مومن - دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، گروه علوم قرآن و فقه، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

زهرا قاسم نژاد - دانشیار، گروه علوم قرآن و فقه، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

خلاصه مقاله:

یکی از قوانین ذکرشده در قرآن کریم، که در بسیاری از آیات اخلاقی، حقوقی، اجتماعی، طبیعی و جز آن به صورت مستقیم و غیرمستقیم بدان اشاره شده، قانون علیت است. اقسام مختلف این قانون، مانند علت فاعلی و غایی، مادی و صوری، در آیات قرآن قابل بررسی و شناسایی است. یکی از این آیات در حوزه اجتماعی، که در مقام بیان قانون علیت است و در آن به علت غایی اشاره شده است، آیه ۳۲ سوره زخرف است. در این آیه علت «ترفیج درجه» برخی نسبت به برخی دیگر «تسخیر» شناسانده شده است. بررسی سیر تفاسیر قرآن کریم درباره عبارت یادشده در آیه موردبحث نشان می دهد که درک مفسران از این عبارت در دوره های مختلف، به ویژه در دوره اخیر، بسیار متفاوت بوده است. مفسران و قرآن پژوهان، در مقام بیان علت این اختلافات تفسیری، عوامل گوناگونی را بازنموده اند، اما در میان این عوامل، به نقش «جریان» ها، به عنوان عامل بیرونی ای که به صورت ناخودآگاه بر فهم مفسر از آیات قرآن اثر می گذارد، کم تر توجه شده است. در مقاله حاضر به شناسایی جریان یا جریان هایی که در تفسیر عبارت «ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا سخریا» در آیه موردبحث، نقش داشته است، پرداخته می شود. نتایج این پژوهش گویای آن است که نظام های «ارباب رعیتی» و «سوسیالیسم» را می توان به عنوان دو جریان موثر بر اندیشه مفسران در تفسیر آیه موردبحث بارشناخت.

کلمات کلیدی:

آیه ۳۲ سوره زخرف، تحول آرای تفسیری، تسخیر در قرآن، طبقات در قرآن، علیت در جامعه از نظر قرآن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1949968>

